

n. II en III
n het begin
over deze
het dan dit
ggen?
deze over-
er niet op,
n en eigen-
hebben.
verklaring
meen de
centrale

ers indertijd
nd.
d de classis
ngen buiten

ar uitspraak

door haar
genomen.
e zinsnede,
erhelde

men hierin
of dat het
arneembare
erheden uit
ken, of dat
id zou zijn.
eruststelling
an De Brus-

ad hij uit-
le bedoelde
strijd komt
beteekenis

over de Sy-
ndig uitge-

snede nog
dit moeten
gevreemde

hierover ge-
komst nie-
en om er
a op te
a het beden.
HEPP.

huwelik.

hriftuurlijke
n openbare
ken, terwijl
egen neemt
id.
rde Kerken
?

id-tusschen

mis gespro-
velijk nood-
tonde tegen

nd te een-
n openbare

lere vragen
lat ik daar-
der andere
ag met een

het eischen
noemde ge-
juist Trou-
waar deze

reeds, dat
wis in casu
in Generale
n handelen,
laten.

achten laat
het uiterste
edere zaak
t algemeen

dende rege-
waarop, na
est geschie-
r Kerkenor-
den vorm
de meeste
te hebben
ieden moet
als;

weljk nood-
Zondag 41
zonde tegen
allergerger-
H. Schrift

over de echtbreuk ook inhoudt een vonnis over dit kwaad.

5e. dat het eischen van openbare schuldbelijdenis van deze zonde, zonder haar van elke andere zonde te vorderen, nog volstrekt niet insluit een verschooning van ander kwaad, maar, zonder vergeelijking van deze zonde op zichzelf met andere zonden, kan berusten (zie Art. 75 K. O.) op de overweging, dat (om het veelvuldig voorkomen van dit kwaad en op de toegeeflijkheid in zijn beoordeeling de stichting der gemeente eischt, dat het niet meer gestrengheid dan vele andere bestraft worde;

6e. dat wie in deze schrikkelijke zonde viel, en weigert daarvan in het openbaar belijdenis te doen, door verzet tegen de van Christus ingestelde anken bij zijn eerste zonde een tweede voegt, reden geeft aan de oprechtheid van zijn berouw te twijfelen, en daarmee zich stellig de censuur waardig maakt, al zal een kerkeraad ook daarbij elk afzonderlijk geval opzichzelf hebben te beoordeelen.

V.

Correspondentie. K. te M. en M. te H. Als u de moeite wilt nemen nog eens rustig over te lezen wat ik in no. 41 van den 7den jaargang, pag. 323 schreef, heb ik hoop, dat u het antwoort op uw vragen en opmerkingen vinden zult.

M. te H. 't Is me niet duidelijk, wat u bedoelt met de eerste der vragen, waarop u een antwoord begeert; „of het, nu reeds honderden jaren de grondslag der prediking geweest is, het Woord des Heeren: „Ik ben gekomen om te zoeken en zalig te maken wat verloren was“, geen tijd wordt, om aan de heurt te laten komen des Heeren woord: „Ik doe het niet om uwentwil, maar om mijns grooten Naams wil“. Voor ik haar beantwoord, kan, zal ik daarom enige toelichting noodig hebben.

Op vragen van zóó algemeenen inhoud en zóó vage strekking, als: of ik ook de toestanden tegenwoordig niet zus of zoo vind, kan ik in deze rubriek natuurlijk niet ingaan.

F.

LITERATUUR EN KUNST.

De bruid van het Glomdendal.¹⁾

Enkele weken geleden handelden we over een nieuwen roman uit de Skandinavische letterkunde en thans vraagt andermaal een boek uit die rijke literatuur onze aandacht, een roman van den Noorschen schrijver Jacob B. Bull „Glomdall's Bruden“, vertaald door Wilma, onder den titel „De Bruid van het Glomdendal“.

Met Hans Aanrud, Jacob Hilditch, Hans Seland e.d. behoort J. B. Bull tot de reeds wat oudere Noorsche volksschrijvers, die bij voorkeur vertellen van het landleven en van de eenvoudige menschen der bergdalen. Groote literaire waarde hebben deze boeken in den regel niet; ze staan eigenlijk buiten de heerscheende tijdstroomingen der Noordelijke letterkunde. Maar in de omgesmakte verhalen, die zij brengen over de dalbewoners en hun verhoudingen schuilt vaak een opvallende kracht van karakteruitbeelding. En het is zeker deze eigenschap, die ook den schrijver Bull kenmerkt en bepaaldelijk in „Glomdall's Bruden“ uitkomt, die Wilma er toe gebracht heeft dezen roman te vertalen.

Niet in het gegeven in de eerste plaats, maar in de milieu-teekening, die het meebrengt, ligt voor ons aanleiding een artikel aan dezen vertaalden roman te wijden. Immers, doel van deze rubriek is vooral ook de lezers opmerkzaam te maken op geschikte lectuur en op de qualiteiten, die een boek verdienstelijk maken en, al is beperking in dezen eisch, goede „vertalingen“ komen daarbij zeker ook in aanmerking.

De plaats van handeling is een der meest woeste streken van het Noorsche bergland, de oever van de Glommen, een wilde zijrivier van de groote Elf. Op de eenzame hoeve „bij den boschrund“, de eenige, mijlen ver in den omtrek, woont Ola Eriksen, die, afwijkend van de traditie, getrouwd is met een vrouw uit een ander dal, het Groote-Elfdal. Als, tegen den gang van zaken in het geslacht in, geen zonen geboren worden, maar, in het derde jaar van haar huwelijk de moeder een dochtertje ontvangt, zegt de Vader: „Die menschen daar bij jullie moeten toch wel zwakkelingen zijn“. Maar in die zonderlinge woorden steekt geen boosheid of onvriendelijkheid, want „Ola Eriksen, die bedacht, dat hij behalve Kari (= zijn vrouw) nog acht vette koeien met een paard en een stede had gekregen en bovendien het groote stuk bosch vóór aan het Sleutelmoeras, had er vrede mee“... en hij nam „een nieuwe pruim uit zijn koperen tabaksdoos en ging heen, want hij had aan den voorkant van de schuur nog wat palen op te zetten voor het drogen van het koren in den herfst“.

't Is de moeite waard deze fragmenten te citeeren, want ze doen beter dan vele woorden het karakter van den man zien en typeeren voortreffelijk de mentaliteit van zóó'n vereenzaamd dalbewoner, die alle dingen naar één maatstaf meet en 't zich verder niet moeilijk maakt. Er is in die mannenfiguren uit de Skandinavische literatuur altijd iets van dat fatalisme, dat zich machteloos wetend tegen de krachten der natuur waarvan toch heel

hun doening afhankelijk is, legenslag met gelatenheid en voorspoed zonder uitbundigheid aanvaardt. En deze Ola is van dat type een merkwaardig voorbeeld.

Kort na den zwaren tocht naar de kerk, waar het kind gedoopt worden moet, wordt de vrouw ziek en sterft. Ola hertrouwt niet („dat was niet uit eerbied voor de nagedachtenis van de moeder; die zou daarbij niet in den weg hebben gestaan, want de hoeve had een hoerin noodig“, omdat zijn zuster met krachtige hand de huishouding bestuurt. En deze zuster is dan tegelijk moeder over Berit, (de dochter), die tot haar 16e jaar daar op den Glomhof leeft, zonder ooit iemand te zien.

Dan, 16 jaar oud, moet ze ter catechisatie naar het dorp over de bergen en tot den tijd der lidmatenbevestiging moet ze daar blijven, in het gezin van een bloedverwant, Gjermund, de zoon des huizes, vindt het aanstands vanzelfsprekend, dat zij hoerin op Haugset zal worden en kan het daarom slecht verdragen, dat zij zoo weinig notitie van hem neemt. Zij heeft trouwens voor niemand aandacht. Slechts met een der knechts, Thore Braaten, wisselt ze van tijd tot tijd eehge woorden. Maar die weinige woorden zijn voor dezen voldoende om van haar te houden en ook om te weten, dat zij hem boven anderen verkiest.

En nu begint het eigenlijk verhaal van den strijd om Berit, tusschen Gjermund, den rijken boer, en Thore, den armen daglooner die — het gegeven geeft aanleiding om te zeggen: natuurlijk — ten voordeele van den laatste wordt beslist. Want zóó'n „geval“ is er een van het echte romantieksoort en 't wordt dus ook op romantische manier opgelost.

Maar — we zeiden het al — 't verhaal zelf is 't ook niet, wat onze opmerkzaamheid trekt tot dit boek. 't Is de omgeving in psychischen zin, de karakterteekening, die het merkwaardig maakt, samen met de verhoudingen, zooals ze onder de Noorsche bergbewoners zijn.

Want men merkt van den strijd aanvankelijk niets. Thore zweegt en slaapt, om zich een bestaan te verzekeren, aan ontginningswerk; hij moet eerst wat hebben aan te bieden! En Gjermund, omgekeerd, doet niets, dan met Berits vader overeenkomen, dat zij voor hem bestemd is.

Perit weet wel van Thore's toegewijden arbeid, niet van de afspraak tusschen Gjermund en haar vader; daarvan hoort ze eerst als in de kerk wordt afgelezen, dat ze met Gjermund ondertrouwd is. 't Is de gewoonte van het land, dat bruid en bruidegom elkaar eerst ontmoeten op den trouwdag bij de kerk. En 'dus heeft Berit gelegenheid Thore te waarschuwen. Deze ontfout haar op den trouwdag (terwijl de bruiloftsgasten in Ola's huis zitten te smullen van de taart!) en brengt haar naar de woning van zijn ouders over de rivier. Ola en Gjermund zijn woedend, maar Berit stoort zich daaraan niet, zóómin als Thore bang is voor Gjermund, die met een bijl. zijn „bruid“ komt teruggeischen.

Nu wordt de dominee in 't geval betrokken en ook dat is weer typisch-Noorsch. Want de kerk is Staatskerk en de dominee, behalve predikant, ook ambtenaar met juridisch gezag bekleed. De dominee wist niets van de afspraak tusschen Gjermund en Ola en acht zich dus mede bedrogen en doordat men hem de afkondiging heeft laten doen, hebben de drijvers zich ook aan het wettelijk gezag vergrepen.

Krachtig treedt hij nu op, tegelijk als geestelijke en als rechtsambtenaar; hij spreekt Ola van moedwillige vrijheidsbeneming en van meined tegenover de kerk en Gjermund en diens vader dreigt hij met gevangenisstraf. 't Eind is, dat ze 't hoofd in den schoot leggen en Berit terugkeert naar huis, nadat is vastgesteld, dat de afkondiging van haar huwelijk met Thore den volgende Zondag zal geschieden.

Voor al ook dit gedeelte is interessant uit het oogpunt van karakterteekening. De predikant in zijn dubbele waardigheid is even typisch als de stugge, hard-koppige boeren en de wijze, waarop heel de zaak door dezen getraceerd wordt heeft iets van een handelstransactie, zoo, alsof het gaat om een stuk vee. Het woord van de dominee: „wij kunnen onze kinderen niet meer als een stuk vee beschouwen“, wijst daar trouwens op.

Gjermund en zijn vader berusten makkend, maar de dominee gaat door: „twee jonge menschen, die elkaar liefhebben en voor hun liefde lijden, hebben iedereen op hun hand“ bewoert hij. En de trouwdag wordt bepaald.

Nu echter is 't de heurt van Gjermund om de zaak in de war te sturen. Den nacht te voren maakt hij de veerbooten los (die onmiddellijk met den stroom wegdrijven) om zoo den bruidegom te verhinderen over de Glommen te komen. 't Geeft natuurlijk een groote consternatie, als de bruidstoet gereed staat naar de kerk te gaan. Zelfs is er iets komisch in de situatie, dat de bruidgom, op z'n paaschbest, aan den eenen kant van de rivier staat, de bruid en haar verwanten aan de andere zijde. Maar dan drijft een van Ola's knechten een sterk paard over den stroom en, als dat den overkant heeft bereikt, slingert Thore zich op den rug van het dier en, nat tot op zijn borst, bereikt hij den overkant. Hoog boven zijn hoofd draagt hij de

bruidskroon (traditioneele toot voor de bruid) die hij droeg overbrengt.

Gjermund is overwonnen en de trouwplechtigheid heeft plaats, onder groote belangstelling.

Men ziet het, in de bewerking van het op zichzelf niet veel beteekenende gegeven is dit boek zeker origineel. En Wilma is er in geslaagd haar vertaling geheel het karakter van 't oorspronkelijk te doen behouden; taal en styleering zijn die van de Skandinavische boeken, en de locale kleur, die onmisbaar is om de geschetste verhoudingen in het juiste licht te zien, is voortreffelijk getroffen. De menschen uit de Noordelijke landen en vooral zij, wier bestaan gevormd wordt door en afhankelijk is van de krachten der natuur, zijn geheel anders dan wij, vooral ook in hun godsdienstig leven. Let men daarop niet, of weet een vertaler dat niet te doen uitkomen, dan worden boeken als dit vreemdsoortigheden en schijnen ze oppervlakkig. Blijft deze psychie echter bij de vertaling bewaard (maar zulks vordert schrijverstalent bij den vertaler), dan zijn ze karaktertypeeringen uit een andere dan de ons bekende werkelijkheid en alzoodanig van waarde. Wilma heeft met sobere woorden deze effecten weten te bereiken en daarom verdient haar boek, dat als verhaal in z'n romantiek ook wel boeit, onze aandacht.

C. T.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De Zendingsfilm.

In de week van 24 tot 27 October werd te Amsterdam de gewone Algemeene Zendings-Conferentie gehouden. Ditmaal droeg ze een enigszins feestelijk karakter. Het was toch 40 jaren geleden, dat ze door Ds P. van Wijk was gesticht. Er waren wel eens tijden, dat het met de Conferentie gedaan scheen; doch telkens ontving zij nieuwe levenskracht. De lijst van de corporaties, welke als Comité voor de Conferentie werkzaam zijn, heeft een eerbiedwaardige lengte. De algemeene zendingsdeputaten der Geref. Kerken zijn vertegenwoordigd door Ds J. Pol, Ds W. Breukelaar heeft zitting voor het Christelijk Comité voor Indië en Ds W. W. Smitt voor de deputaten der zending op Soemba.

Het uitgebreide programma gaf getuigenis van het feestelijk karakter der Conferentie. Behalve de gewone ontmoetingssamenkomst werd er in het Concertgebouw een „feestelijke samenkomst“ gehouden, waar de Chr. Oratoriumvereniging zong en drie sprekers optraden; bovendien werden des Woensdagsavonds in onderscheidene kerken zendingssamenkomsten gehouden. Het trof ons, dat deze laatste samenkomsten alleen in Hervormde kerkgebouwen plaats hadden, en onder de sprekers de Gereformeerden ontbraken. Wij betreuren dit. Verondersteld mag worden, dat de regeling dezer kerkdiensten niet door het Comité der Conferentie is getroffen. Maar het blijft toch jammer, dat de wekelijksche dienst in de Keizersgrachtkerk ditmaal niet speciaal tot een zendingsdienst was ingericht. Nu werden de Gereformeerden, die een zendingsdienst wilden bijwonen, naar een der Hervormde Kerken gedreven.

De te behandelen onderwerpen waren zeer algemeen, en aan deskundige inleiders toevertrouwd.

Eerst kwam de Islam ter sprake; de zendings-director Crommelin beantwoordde de vraag: „Welke punten van aanraking biedt de Islam voor de prediking van het Evangelie?“, terwijl Ds A. Pos, zending te Djoeja, het tegendeel ontvouwde: „Welke punten van verschil?“ Hetzelfde geschiedde met het Animisme.

Over het Christendom werd ook gesproken, en wel in drieërlei opzicht: „De gemeente in haar eerste ontwikkeling“, „De gemeente in haar verdere ontwikkeling“, en „De zendinge gemeente“.

Dit laatste onderwerp werd ingeleid door den zendingsdirecteur Rijnders. Logisch past het niet bij de beide andere inleidingen; immers men zou, op den titel afgaande, meenen, dat het ging over den zendingsdrang bij de gemeente op het zendingsveld. Doch bedoeld werd de „home base“, de zendingsdrang der kerk in het moederland.

Hier nu sloot zich de zendingsfilm bij aan.

Met geestdrift wekte Ds Rijnders zijn talrijke toehoorders op, om zich aan het zendingswerk te geven. Het valt toch niet te ontkennen, dat aan dien zendingsdrang nog al wat onthrekt. Daarom konden wij ons heel goed vinden in de eerste stelling van Ds Rijnders: „De zendinge gemeente vindt het voornaamste motief voor haar zendingsroeping in de opdracht, haar door haar Heiland verstrekt. Andere motieven moeten hieraan ondergeschikt blijven“. Zending drijven is dus het volbragen van een roeping, is gehoorzaamheid aan onzen Koning. Dit besef mag wel levendig zijn, ook in elk gereformeerd hart.

Dat de „kerkelijke zending“ bij de behandeling van dit onderwerp niet geheel achterwege kon blijven, ligt voor de hand. Het scheen ons toe, dat Ds Rijnders de zending der genootschappen en verenigingen gaarne in het kerkelijke spoor zou hebben. Dit is echter voor hem geen beginselkwestie. Stelling 3 toch luidde: „De wijze, waarop de gemeente haar roeping vervult, hangt af van bij-

¹⁾ Uitg. H. M. Holland, Amsterdam.